

Biblické hodiny - Niektoré príbehy zo SZ

Zákon

Izrael putuje už 3 mesiace, kým sa dostali k vrchu, ktorý sa stane významným miestom nielen ich putovania, ale aj celej existencie vyvoleného ľudu. Ľud sa utáboril naproti vrchu, ktorý sa v dvoch tradíciách volá rozdielne: raz je to **Sinaj a inokedy Chóreb**. Mojžiš vystupuje na tento vrch, pretože ho tam volá Boží hlas, ktorý vyslovuje ponuku zmluvy medzi Hospodinom a Izraelom, ktorý tu symbolizuje národy celého sveta. Pán Boh cez svoj ľud preukazuje lásku všetkému stvoreniu – čoho symbolom sú krídla orla. Hospodin nie je bohom konkrétneho ľudu, ako to bolo v pohanstve, Izrael je tu iba prvým a v ňom nasledujú ostatné národy, ktorého si Pán Boh vyvolil. Izrael je kráľovským kňazstvom, teda prostredníkom medzi Hospodinom a svetom, má zvestovať Božiu moc a slávu a pripomínať všetkým národom Božie kralovanie. Izrael však nie je nič lepšie ako ostatní, jeho výnimočnosť spočíva len a len na Božom vyvolení a zmluve, ktorá je výrazom milosti.

Mojžiš rozpráva ľuďom, čo hovorí Hospodin a zároveň sa prihovára za ľud k Pánovi. Nesmú totiž vystúpiť na vrch, pretože to si vyžaduje splnenie prísnych pravidiel: absolútna čistota (čisté šaty a zdržanie sa manželského styku), oddelenosť od pohanstva.

Na tretí deň začuli hrmenie, blýskanie sa a videli ako oblak zahaľuje vrch – práve tieto javy často sprevádzali Božie zjavenie a Izrael mal poznať, že sa tu deje niečo výnimočné a závažné. Izraelci dostávajú zákon v **Desatore**. Bol to výnimočný počin, pretože iné národy si svoje zákony ustanovili na základe praktických skúseností. Ale Pán Boh svoj zákon ľudu dáva ako všeobecne platné pravidlá, ktoré potom majú vplyv na praktický život.

Desatoro sa začína uistením, že tieto príkazy nevydáva žiadny zemský vládár či nejaké pohanské božstvo, ale že ich dáva Prvý a Posledný, živý, existujúci, zvrchovaný Pán všetkého. Práve tento Pán je vo vzťahu s Izraelom Bohom a táto iniciatíva vychádza z Božej, nie ľudskej strany. **Boh si ich vybral**, pretože to bol ľud, ktorý v tomto svete nič neznamenal a keby sa Hospodin k nim nesklonil, Izrael by už neexistoval. Hospodin je „**tvoj Boh**“, čo vyjadruje veľkú Božiu milosť a dôverný postoj Boha k Izraelu, čo je doložené aj faktom, že Pán ich vyviedol z Egypta a tým ich povolal ku slobode a životu. Z otrokov, sa Božím skutkom záchrany, stali slobodné Božie deti, Pán Boh si ich vyvolil pre seba. Izrael má teda poznať, že **Desatoro je zvest'ou o Božej láske a záchrane a je znakom Pánovej starostlivosti o ľud. Zároveň je ukazovateľom pravej životnej cesty, ktorú ponúka Hospodin.**

Nebudeš mať iných bohov okrem mňa – pre Izrael nemajú existovať iní bohovia, v Hospodinovi majú všetko, čo potrebujú. V prítomnosti, blízkosti Hospodina, vedľa Neho, mimo Neho, pod Ním, pred Ním, nad Ním, nemá miesto nijaký iný boh. A keďže Hospodin je všadeprítomný, platí to na každom mieste a v každom čase. **Nemáme uctievať iných bohov, okrem Hospodina, pretože On nám stačí.**

Neurobíš si vyrezávanú modlu ani podobu ničoho, čo je na nebi hore, čo je na zemi dolu, alebo čo je vo vode po d zemou! Nebudeš sa im klaňať ani im slúžiť, lebo ja som Hospodin, tvoj Boh, Boh horliaci, ktorý trestám nepravosť otcov na synoch do 3 a do 4 pokolenia tých, ktorí ma nenávidia a preukazujem milosť tisícim tým, ktorí ma milujú a zachovávajú moje prikázania - božstvo bolo považované za božstvo vtedy, keď malo svoju sochu, ktorá akoby vytvárala zvláštnu atmosféru, v ktorej mal byť boh uctievaný. Hospodin však nemôže byť nijakým spôsobom obmedzený na určité miesto, nedáva sa človeku k dispozícii, nedovoľuje mu, aby jednal podľa svojho uváženia, ale On – Hospodin – ukazuje a dáva prostriedky a spôsoby, akými sa prejavuje a akými je vhodné Ho uctievať. Dokonca aj truhla zmluvy musela byť skrytá, aby sa nestala modlou, aby človek nenadobudol dojem, že si môže zaistiť Pánovu prítomnosť a náklonnosť. Človek sa má držať toho, čo mu Pán Boh dal a čakať na Boží prejav. Pán Boh si totiž svoju suverenitu stráži.

Je tu pripojená hrozba, ktorá sa nám ťažko číta: ten, kto prestúpi toto prikázanie, bude potrestaný vo svojej rodine do 3-4 pokolenia (generácie, ktoré reálne mohli pod jednou strechou žiť) – budú nakazené vinou svojho predka. No Boží trest je obmedzený, ale Božia milosť je neobmedzená.

Toto prikázanie poukazuje na to, že človek si nemôže nijako Boha udržať, ak sa Boh prizná k človeku, tak len vďaka svojej milosti a milosrdenstvu.

Nebudeš brať meno Božie nadarmo – poznať meno znamenalo mať osobný, dôverný prístup k jeho nositeľovi. Dávalo to možnosť ho volať, žiadať od neho niečo, ale aj manipulovať a mať nad ním určitú moc. **Pán Boh sa svojim menom netají – ľud k Nemu môže volať a On ich bude počúvať. Prejavil človeku veľkú dôveru, ale človek sa má rozhodnúť, že toto meno nezneužíje. Zneužiť Božie meno môže človek tak, že s ním bude magicky zaobchádzať, sebecky vymáhať dosiahnutie svojich cieľov, bude ním krivo prisahať, ľahkovážne ho vyslovovať a zneužívať Božie meno môže človek aj tým, že zabudne na to že má Hospodina oslavovať a vyznávať.**

Kto poruší toto prikázanie sklame Božiu dôveru, pohŕda Hospodinom a stavia sa na Jeho úroveň a preto musí byť potrestaný.

Pamätaj na deň sviatočného odpočinku a svät' ho – v Babylone tiež mali takéto voľné dni, ale skôr z astrologického hľadiska, boli to akési dni strachu a hrôzy, kedy človek nemohol pracovať, aby si neprivodil nejaké nešťastie. Toto prikázanie vymedzuje miesto práci – práca nie je kľatbou ani zmyslom života, je len prostriedkom obživy, oslavy Hospodina a pomoci ľuďom. Aby sa nestala otrokou, musí sa prerušiť na deň odpočinku, Prikázanie o sviatočnom dni sa aplikuje na všetky vrstvy obyvateľstva a dokonca aj na zvieratá. Ten deň nemal byť len absenciou práce, ale mal byť vyhradený pre Boha, bol to čas, v ktorom sa mala prejaviť vernosť a poslušnosť voči Hospodinovi. **V tom dni si ľud mal opakovať Boží zákon, volať k Hospodinovi, premýšľať o Jeho skutkoch, spievať Mu piesne a radowať sa z Božieho milosrdenstva**. Aj človek bol predsa stvorený v 6 deň pre deň siedmy.

Cti si otca svojho i matku svoju, aby si dlho žil na zemi, ktorú ti dáva Hospodin, tvoj Boh – rodičia majú svojim deťom pripomínať Božiu slávu a lásku, učiť ich zákonu a poslušnosti Božiemu slovu. Len vtedy sa stávajú právoplatnými rodičmi. Keď si rodičia tieto úlohy neplnia dostatočne, majú ich prevziať iní členovia spoločenstva. V „rodičoch“ je teda zahrnutý každý, kto deti vedie k poslušnosti Božiemu slovu. Neposlušnosť voči rodičom bola vnímaná ako vzbura voči Pánovi. **Ctiť si ich znamená vziť si ich, pomáhať im a starať sa o nich**. Ak to deti budú robiť, budú odmenené dlhovekosťou a tým, že pamiatka rodu nebude vymazaná.

Nezabiješ – išlo o zabitie či skôr vraždu uprostred spoločenstva vyvoleného ľudu. Zámerom zákona bolo chrániť život pred nezákonným zásahom. Dokonca ani zločinec nemal byť svojvoľne potrestaný, ale jedine po vynesení rozsudku, po dokázaní priestupku. **Tento zákon mal na myslí aj zasahovanie do právomoci Hospodina, ktorý život dáva a môže ho tiež vziať**. Nikto nesmie svojvoľne siahnuť na život druhého.

Nescudzoložiť – znamenalo **ochranu pred narušením manželstva z treťou stranou alebo aj pred magickou promiskuitou**. Izrael žil v prostredí, kde bol pohlavný styk zbožstvovaný a sexuálne orgie boli súčasťou kultu, preto bolo potrebné zdôrazňovať, že sexuálny akt patrí výhradne do manželstva.

Nepokradneš – obhajuje majetkovú istotu a slobodu človeka, pretože bez toho by v spoločnosti platili zákony džungle, zákon silnejšieho. Nejde tu o krádež z hladu, ale o krádež, ktorá poškodzuje a stavia múr vykorisťovaniu

mocnými. **Krádež tu znamená nielen to, že mu vezmem, čo je jeho, ale aj to, že mu nedám, čo je jeho.**

Nevyslovíš krivé svedectvo proti svojmu blížnemu - toto prikázanie chráni česť a vedie k pravde. V izraelskom práve bolo svedectvo veľmi dôležité, pretože bez neho nikto nemohol byť odsúdený. Toto prikázanie bolo používané zo začiatku pri súde a vyžadovalo od svedkov, aby neznevažovali blížneho, nepoškodzovali a nešpinili jeho česť, ak nebol vinný. Toto prikázanie **volá ku pravdivosti a láske vo vzájomných vzťahoch. Vždy by sme mali teda svedčiť o blížnom to, čo je pravdivé.**

Nepožiadaj dom svojho blížneho, nepožiadaj ženu svojho blížneho, ani jeho sluhu, ani jeho slúžku, ani jeho vola, ani jeho osla, ani nič, čo patrí tvojmu blížnemu – ide tu v skutočnosti o privolanie nešťastia na majetok iného kvôli tomu, že ho človek chce pre seba, teda ide tu o varovanie, aby sa pomocou mágie človek nezmocňovalo toho, čo mu nepatrí, ale on po tom túži. Je tu zákaz chlivej závidi, pričom porušením tohto prikázania sa porušujú všetky predošlé.

Kto poruší jedno z týchto prikázaní, porušil celý zákon. Ako dobre, že prišiel Pán Ježiš a naplnil tento zákon za nás. Tento zákon však nemá deptať Boží ľud, ale má ich vyučovať, skúšať tak, aby poslúchali tieto príkazy, ktoré vedú k životu a nepodliehali klamstvu, že sa dá žiť bez Boha, lebo to vedie ku smrti.

Desatoro však nebolo jediným zákonom, ale o tom až nabadúce.